

TEMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 9739
Tarih : 25.12.2024

10/2186

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'deki yüksek enflasyonist ortam nedeniyle emekçi sınıfların alım gücü gün geçtikçe daha da düşmektedir. Yaygın ücret haline gelen asgari ücrete yapılan düşük/sembolik zamlar ile mal ve hizmetlere yapılan yüksek zamlar nedeniyle emeğiyle geçinen yurttaşlar için yaşam her geçen gün daha da zorlaşmaktadır. Asgari ücretin ne kadar olacağı, işsizlik ödeneğinden emekli maaşlarına, SGK primlerinden GSS primine ve evde bakım ücretine kadar birçok alanda etkide bulunduğu asgari ücret düzeyi yalnızca asgari ücretle yaşayanları değil, çok daha fazla sayıda emekçiyi ilgilendirmektedir. Toplumun büyük bir kısmının hayatını doğrudan etkileyen asgari ücretin insan onuruna yaraşır bir düzeyde belirlenmesi ve asgari ücretin Türkiye'de temel ücret olmaktan çıkarılması için Anayasa'nın 98'inci ve İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddelerine göre meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

Gülistan KILIÇ KOÇYİĞİT

Kars Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

Sezai TEMELLİ

Muş Milletvekili

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi

Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Türkiye ekonomisi enflasyon, işsizlik, bireysel borçluluk, gelir dağılımı ve vergi adaletsizliği gibi kronik sorunlar içerisinde debelenmektedir. Özellikle 2018 yılında Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçişle birlikte ekonomide pek çok gösterge daha da olumsuz bir seyir izlemiştir. Bu süreçte hayat pahalılığı artarken, enflasyon, bireysel borçluluk, devlet borçluluğu, dış ticaret açığı ve dış borç ülke tarihinin en yüksek seviyelerine ulaşmıştır. Türkiye ekonomisinde yaşanan bu kriz hali emeğiyle geçinen yurttaşların büyük bir yoksulluğa ve sefaletle mahkûm olmasına sebep olmuştur. Yüksek enflasyon nedeniyle Türkiye'de emekçilerin alım gücü düşmektedir. İğneden ipliğe her mal ve hizmete gelen zamlar nedeniyle zaten olması gerekenden oldukça düşük bir oranda yapılan ücret artışları anlamını yitirmektedir. AKP iktidarları boyunca başta asgari ücretliler olmak üzere emekçiler çalışan yoksullar haline gelmişlerdir.

SGK verilerine göre, Türkiye'de asgari ücretle çalışan yaklaşık 8 milyon emekçi vardır. Yani Türkiye'de çalışan nüfusun yaklaşık yarısı asgari ücretle çalışmaktadır. Türkiye'de kayıt dışı çalışanlarla birlikte asgari ücretle yaşamak zorunda kalan on milyonlarca yurttaş bulunmaktadır. AKP-MHP iktidarının uyguladığı ekonomi politikaları yüzünden temel/başlangıç ücreti olan asgari ücret yaygın ücret haline gelmiştir. Oysa asgari ücret bizzat Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na göre verilebilecek en düşük ücrettir. Asgari ücret dünya genelindeki uygulamalardan da görüleceği üzere henüz iş hayatına yeni başlamış, herhangi bir deneyimi olmayan emekçilere verilen başlangıç ücretidir. Evrensel normlara göre asgari ücret işgücü piyasası açısından istisna bir gelir düzeyine işaret etmekteyken, dünyada asgari ücretli çalışan sayısı genel çalışan sayısı içerisinde cüzi bir oranda kalırken, Türkiye'de asgari ücretli çalışma genel gelir düzeyi olarak tüm emekçilere dayatılmaktadır.

Türkiye'de yaygın ücret haline getirilen asgari ücret 2024 yılının tümü için net 17 bin 2 lira olarak belirlenmiştir. Bu tutar güncel kurlarla yaklaşık 460 Euro'ya ve 480 Dolar'a karşılık gelmektedir. Yüksek enflasyonist ortama rağmen ara zam yapılmayan ve enflasyonun altında ezilen Türkiye'deki asgari ücretliler Avrupa'nın en yoksulları arasında yer almaktadır. Avrupa Birliği İstatistik Ofisi (Eurostat) verilerine göre yaklaşık 540 Euro brüt asgari ücret ile Türkiye, Euro bazında Litvanya, Romanya, Macaristan gibi ülkelerin gerisinde kalarak Avrupa'da en düşük beşinci brüt asgari ücrete sahip ülke konumunda yer almaktadır. Türkiye'nin altında ise Bulgaristan, Arnavutluk, Moldova ve savaştaki Ukrayna bulunmaktadır. Avrupa'da yılın ikinci yarısı için asgari ücretler arttırılmış ancak Türkiye'de bir artışa gidilmemiştir.

Yine Eurostat verilerine göre en yüksek asgari ücret değerine sahip Lüksemburg'da brüt asgari ücret, Türkiye'nin asgari ücretinin neredeyse 5 katına denk gelmektedir. İlk 5'te yer alan İrlanda, Hollanda, Belçika ve Almanya'da asgari ücret 2 bin Euro'nun üzerindedir. 10 ülkede ise brüt asgari ücret 1.000 Euro'nun üzerindedir. Avrupa'da en düşük asgari ücret 184 Euro ile Ukrayna'da iken Ukrayna'yı 260 Euro ile Moldova, 398 Euro ile Arnavutluk takip etmektedir. Ancak tüm bu ülkelerde asgari ücretli çalışan oranı Türkiye'nin altındadır. Türkiye'de asgari ücret veya altında çalışan istihdam oranı yüzde 55-60 bandındadır.

Asgari ücretin belirlenmesinde yalnızca enflasyon oranının dikkate alınması ya da bu oranın biraz üzerinde bir oranın belirlenmesi kullanılabilir reel ücret kaybını karşılamamaktadır. Kayıpların karşılanmasında enflasyon artışı, büyüme oranı gibi unsurların yanında eğitim, sağlık gibi kamusal hizmetlerin ticarileşmesi ve piyasa koşullarında verilmesi süreçlerinin yarattığı maliyet ve gelir kaybı da dikkate alınmalıdır. Ancak bunlar hesaba katılmamaktadır. Bu nedenle AKP'li yıllarda Türkiye'de asgari ücretin alım gücü erimeye devam etmektedir. Örneğin AKP'nin iktidara geldiği 2002 yılında bir asgari ücretli bir aylık maaşıyla 7 çeyrek altın alabiliyorken bugün bir asgari ücretli ancak 3 çeyrek altın alabilmektedir. 2025 yılı için Yeniden Değerleme Oranı yüzde 43,93 olmasına rağmen iktidar – 2025 yılı için vergi zamlarını bu oranda yaparken- çalışanların yaklaşık yarısının aldığı asgari ücreti, sadece yüzde 30 zam yaparak, 22 bin 104 TL olarak belirlemiştir. Şimdiden açıklık sınırında olan bu ücret işçi ve emekçilerin alım gücünün daha da düşmesini beraberinde getirecektir.

Öte yandan asgari ücreti belirleyen Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun yapısı ve işleyişi de antidemokratiktir. 15 kişilik komisyonda işçi kesimini temsilen sadece 5 kişi yer almaktadır. Geri kalan 10 üyenin 5'i sermaye kesimini, 5'i ise hükümeti temsil etmektedir. Asgari ücretin belirlenmesi için toplanan Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun yapısı gereği emekçileri lehine karar vermesi mümkün değildir. Asgari Ücret Tespit Komisyonu'nun yapısının demokratikleştirilmesi ve çoğulcu bir hale getirilmesi ya da lağvedilerek asgari ücretin belirlenmesi, grev hakkını da kapsayacak biçimde bir toplu pazarlık süreci olarak yeniden ele alınmalıdır.

Asgari ücret doğrudan ve dolaylı olarak birçok alanı etkilemektedir. Asgari ücretin ne kadar olacağı, işsizlik ödeneğinden emekli maaşlarına, SGK primlerinden GSS primine ve evde bakım ücretine kadar birçok konu için sonuç doğurmaktadır. Dolayısıyla asgari ücret düzeyi yalnızca asgari ücretle yaşayanları değil, çok daha fazla sayıda emekçiyi ilgilendirmektedir. Tüm bu gerekçelerle toplumun büyük bir kısmının hayatını doğrudan etkileyen asgari ücretin insan onuruna yaraşır bir oranda belirlenmesi ve asgari ücretin Türkiye'de temel ücret olmaktan çıkarılması için Meclis'te bir araştırma komisyonu kurulmalıdır.